

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 19 kwietnia 2024 r.

ZP-KNPS.431.6.19.2024.ADZ

Pani
Urszula Korol
Dyrektor
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Krośnicach

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 25-27 marca 2024 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2285) zespół kontrolerów: Anita Denes-Ziemkiewicz – inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Monika Broniszewska – starszy inspektor wojewódzki, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krośnicach zwanym dalej „GOPS”, z zakresu realizacji zadań wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2023 r. do dnia 25 marca 2024 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 19 grudnia 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na I półrocze 2024 r.

W okresie objętym kontrolą jednostką kierowała Pani Urszula Korol, która od dnia 1 marca 2015 r. do 14 września 2015 r. pełniła obowiązki Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach, natomiast od dnia 15 września 2015 r. jest zatrudniona na stanowisku Dyrektora Ośrodka i ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w tym okresie.

Podpisany w dniu 12 kwietnia 2024 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą o pomocy społecznej oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 11, 12, 14, 15, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- opracowywania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka (pkt 1),
- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich (pkt 11),
- prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych (pkt 12),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- sprawienia pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (pkt 15),
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a),

- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),
- utworzenia i utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenie pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach nie posiadał upoważnienia do wydawania decyzji potwierdzających prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie art. 54 ust. 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 146). Prawo do świadczeń finansowanych ze środków publicznych potwierdzał Wójt Gminy Krośnice.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych, a począwszy od 1.11.2023 r. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym. Gmina Krośnice prowadziła 1 mieszkanie chronione dla 2 osób położone w Krośnicach przy ul. Kwiatowej 4A, 56-320 Krośnice. Niniejszy lokal mieszkalny został wydzielony z mieszkaniowego zasobu Gminy Krośnice z przeznaczeniem na mieszkanie chronione w drodze zawartej Umowy użyczenia o Nr 348/167/2022/RGMiR zawartej pomiędzy Gminą Krośnice, a Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krośnicach w dniu 16.11.2022 r. Kolejno Zarządzeniem Nr 21/2024/RGMiR Wójta Gminy Krośnice z dnia 12.03.2024 r. wydzielono z zasobu mieszkaniowego Gminy Krośnice lokal o powierzchni 25,91 m² przeznaczony na mieszkanie treningowe pod wyżej wskazanym adresem.

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 7, 8 i 9 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie informowano o potrzebach/nie złożono wniosków o udzielenie pomocy w formie:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9).

Ustalono, że Gmina realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków specjalnych celowych (pkt 1),
- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Gmina Krośnice nie realizuje zadań z art. 17 ust. 2 pkt 2, 2a, 3, 3a i 3b ustawy dotyczących przyznawania i wypłacania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze (pkt 2); organizowania i świadczenia usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich (pkt 2a); prowadzenia i zapewnienia miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki (pkt 3), opracowywania i realizacji projektów socjalnych (pkt 3a), a także przyznawania i realizacji usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej (pkt 3b), gdyż jak wyjaśnił Dyrektor Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie zgłaszano oraz nie zdiagnozowano potrzeb w tym zakresie.

Osoby z terenu Gminy Krośnice wymagające umieszczenia w domu pomocy społecznej kierowane są do placówek odpowiedniego typu, zlokalizowanych najbliżej miejsca ich zamieszkania.

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina realizuje zadania wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 6, 9 i 10 dotyczące:

- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6),
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9),
- zapewnienia utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzania sprawozdawczości i przekazywania jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 10).

Zadania z art. 18 ust. 1 pkt 3, 4, 5, 7 i 8 ustawy dotyczące:

- organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną (pkt 4),
- prowadzenia i rozwoju infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 5),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8)

nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Dyrektor GOPS, w okresie objętym kontrolą na terenie Gminy nie było zgłoszeń/wniosków o taką pomoc.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach koordynował realizację Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych (art. 110 ust. 4 ustawy).

Dyrektor GOPS nie wytaczał powództw o roszczenia alimentacyjne na rzecz mieszkańców Gminy. Jednakże osobom zgłaszającym się do Ośrodka pracownicy socjalni w ramach pracy socjalnej udzielali informacji o sposobie wytaczania powództw o roszczenia alimentacyjne (art. 110 ust. 5 ustawy).

W okresie objętym kontrolą GOPS nie kierował wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami. Pracownicy socjalni udostępniali druki, udzielali informacji i pomagali wypełniać oraz kompletować dokumenty.

Dyrektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krośnicach składał Radzie Gminy Krośnice coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Dyrektor GOPS spełniał odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy, tj. posiadał, co najmniej 3 letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniali wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

Ponadto ustalono, że w okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia w wysokości 400 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy otrzymywali wszyscy pracownicy socjalni zatrudnieni w GOPS, do których podstawowych obowiązków należało świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki. W aktach osobowych pracowników socjalnych znajdowały się stosowne pisma o przyznaniu powyższego dodatku oraz zakresy uprawnień i obowiązków. Jak oświadczył Dyrektor GOPS ww. dodatek nie był uwzględniany przy obliczaniu wysokości wynagrodzenia pracownika zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje obszar Gminy Krośnice zamieszkały przez 7 995 mieszkańców, w tym 33 rodziny i osoby samotnie gospodarujące objęte pracą socjalną (stan na dzień 25.03.2024 r.). W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krośnicach na dzień kontroli zatrudnionych było 4 pracowników socjalnych świadczących pracę socjalną lub przeprowadzających rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki (4 etaty).

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy ośrodek pomocy społecznej (...) powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej (...) zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krośnicach na dzień kontroli spełniał wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych, o którym mowa w art. 110 ust. 11 ustawy w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną i liczby mieszkańców.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował zadania z pomocy społecznej wynikające z ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r., poz. 167 ze zm.), zwanej dalej „specustawą”.

W trakcie kontroli ustalono, że Ośrodek realizował:

- jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł w oparciu o art. 31 specustawy,
- pomoc w formie zasiłku celowego.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznania zasiłków okresowych, stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 3 (L.M.) z wniosku złożonego przez Stronę w dniu 2.01.2023 r. zakończonej decyzją nr GOPS.4203.6.2023.AM z dnia 12.01.2023 r. przyznającą zasiłek okresowy, w aktach sprawy brak jest zaświadczenia/oświadczenia o dochodzie z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, tj. z XII. 2022 r. Pracownik socjalny przyjął zerowy dochód w wywiadzie środowiskowym, bazując wyłącznie na potwierdzonym statusie osoby bezrobotnej oraz nie potwierdzonej dokumentacją medyczną sytuacją zdrowotnej strony.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli

ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu; składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Sytuację dochodową i majątkową osoby lub rodziny zgodnie z art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy ustala się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, kosztów uzyskania przychodu, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

W oparciu o wyżej przywołane przepisy wysokość otrzymywanych dochodów strony powinna być ustalona w sposób niebudzący żadnych wątpliwości zarówno w zakresie ich wysokości, okresu obowiązywania oraz odliczeń katalogowanych w art. 8 ust. 3 ustawy.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznania i odpłatności za usługi opiekuńcze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W aktach sprawy nr 1 (D.P.) brakowało dokumentu potwierdzającego wysokość świadczenia z ZUS pozwalającego ustalić sytuację dochodową Strony przed wydaniem decyzji Nr GOPS.4226.3.2023.AM z dnia 2.01.2023 r., dotyczącej przyznania pomocy w formie usług opiekuńczych.
2. W aktach sprawy nr 3 (J.M.) brakowało dokumentu potwierdzającego wysokość świadczenia z ZUS pozwalającego ustalić sytuację dochodową Strony przed wydaniem decyzji Nr GOPS.4226.17.2023.RW z dnia 28.06.2023 r., dotyczącą przyznania pomocy w formie usług opiekuńczych.

Sytuację dochodową ustala się m. in. w oparciu o decyzję właściwego organu w sprawie renty, emerytury, świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, uposażenia w stanie spoczynku, renty strukturalnej i renty socjalnej oraz dowodu otrzymania ww. świadczeń oraz dowodu otrzymania renty, emerytury, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, emerytury pomostowej,

nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, uposażenia w stanie spoczynku, renty strukturalnej oraz renty socjalnej (art. 107 ust. 5b ustawy).

Ponadto należy zauważyć, że kierownik ośrodka pomocy społecznej lub pracownik socjalny może wystąpić do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o udostępnienie informacji, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej, dla ustalenia wysokości odpłatności za świadczenia z pomocy społecznej lub dla weryfikacji uprawnień do świadczeń z pomocy społecznej, wysokości tych świadczeń lub odpłatności za te świadczenia (art. 105 ust. 1 ustawy). Zakład Ubezpieczeń Społecznych powinien takie zaświadczenie wydać niezwłocznie, tj. nie później niż 7 dni od dnia otrzymania wniosku kierownika ośrodka pomocy społecznej lub pracownika socjalnego.

Organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy o czym stanowi art. 77 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r., poz. 572), zwanej w dalszej treści „k.p.a”.

3. W sprawie nr 3 (J.M.) decyzją Nr GOPS.4226.7.2023.AM z dnia 31.03.2023 r. zmieniono Stronie wysokość odpłatności za usługi opiekuńcze. W aktach sprawy brak jest udokumentowanego wniosku strony o przeliczenie odpłatności w przedmiotowym zakresie, udokumentowanego wszczęcia postępowania z urzędu oraz wywiadu środowiskowego poprzedzającego wydanie niniejszej decyzji. W dokumentacji opisywanej sprawy jest jedynie wywiad środowiskowy z dnia 31.03.2023 r. sporządzony przez pracownika socjalnego bez podpisu osoby, z którą go przeprowadzono.

Zgodnie z art. 102 ust. 2 ustawy świadczenia z pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być również udzielana z urzędu, przy czym fakt ten winien być odnotowany zgodnie z zasadą pisemności przywołaną w art. 14 § 1a oraz § 2 k.p.a.

Ponadto zgodnie z treścią art. 61 § 2 k.p.a. organ administracji publicznej może ze względu na szczególnie ważny interes strony wszcząć z urzędu postępowanie także w sprawie, w której przepis prawa wymaga wniosku strony, jednakże nie zwalnia to organu z uzyskania na to zgody strony w toku postępowania, a w razie nieuzyskania

zgody umorzenia niniejszego postępowania. O wszczęciu postępowania z urzędu lub na żądanie jednej ze stron należy zawiadomić wszystkie osoby będące stronami w sprawie. Zawiadomienie strony o wszczęciu postępowania z urzędu, przewidziane przez art. 61 § 4 k.p.a, winno mieć formę pisemną.

Kontrolowane postępowanie kończy decyzja administracyjna, którą należało wydać po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego (art. 106 ust. 4 ustawy). Ponadto zgodnie z art. 107 ust. 4 w przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej po raz kolejny, a także gdy nastąpiła zmiana danych zawartych w wywiadzie, sporządza się aktualizację wywiadu – Część IV.

W sprawdzonych sprawach dotyczących ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 1 (A.B.) decyzją Nr GOPS.4222.18.2023.Am z dnia 28.03.2023 r. zmieniono Stronie wysokość odpłatności za pobyt w DPS. W aktach sprawy brak jest udokumentowanego wniosku strony o przeliczenie odpłatności w przedmiotowym zakresie, udokumentowanego wszczęcia postępowania z urzędu oraz wywiadu środowiskowego poprzedzającego wydanie niniejszej decyzji. W dokumentacji opisywanej sprawy jest jedynie wywiad środowiskowy z dnia 28.03.2023 r. sporządzony przez pracownika socjalnego bez podpisu osoby, z którą go przeprowadzono.
2. W sprawie nr 2 (K.M.) decyzją Nr GOPS.4222.4.2024.AM z dnia 1.03.2024 r. zmieniono Stronie wysokość odpłatności za pobyt w DPS. W aktach sprawy brak jest udokumentowanego wniosku strony o przeliczenie odpłatności w przedmiotowym zakresie lub udokumentowanego wszczęcia postępowania z urzędu.

Analogicznie jak w sprawie usług opiekuńczych, świadczenia z pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być również udzielana z urzędu, przy czym fakt ten winien być odnotowany zgodnie z zasadą pisemności określoną w k.p.a. Decyzję administracyjną w kontrolowanej sprawie należało wydać po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. W przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy

społecznej po raz kolejny, a także gdy nastąpiła zmiana danych zawartych w wywiadzie, sporządza się aktualizację wywiadu – Część IV.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznania pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. We wszystkich skontrolowanych sprawach zakończonych decyzjami administracyjnymi zarówno z podstawy prawnej, rozstrzygnięcia jak i uzasadnienia nie wynikało, że udzielono pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego. W niniejszych sprawach przesłankami do udzielenia pomocy w formie zasiłku okresowego, zasiłku celowego, specjalnego zasiłku celowego było wyłącznie bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, nie przywołano natomiast art. 7 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej stanowiącego podstawę do udzielenia pomocy w związku z trudnościami w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, ani też art. 17 ust. 1 pkt. 16a tejże ustawy. Należy nadmienić, że zarówno w rozstrzygnięciu, jak i w uzasadnieniu decyzji administracyjnych kończących postępowania w kontrolowanych sprawach nie wskazano wyżej przywołanego powodu przyznania pomocy.

Art. 107 § 1 k.p.a. wskazuje, jakie elementy powinna zawierać decyzja administracyjna. Wśród nich znajduje się m.in. podstawa prawna, rozstrzygnięcie i uzasadnienie prawne. Pierwszy z wymienionych elementów powinien zawierać powołanie wszystkich faktycznych przepisów, które legły u podstaw wydania decyzji administracyjnej, czyli przepisów prawa materialnego, prawa ustrojowego oraz prawa procesowego. Podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego wraz z powołaniem jego źródła publikacji.

Drugi z przywołanych elementów – rozstrzygnięcie, jest jednym z najważniejszych składników decyzji administracyjnej. Wynika to z władczego charakteru aktu administracyjnego, który kształtuje prawa i obowiązki strony i musi w związku z tym być jednoznaczny i precyzyjny. Obowiązek taki wynika z podstawowych zasad postępowania administracyjnego, w tym z zasady praworządności (art. 6 k.p.a.), jak i zasady pogłębiania zaufania do organów państwa (art. 8 k.p.a.). Rozstrzygnięcie będące treścią decyzji winno być tak sformułowane, aby wynikało z niego w sposób nie budzący

wątpliwości, jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały na stronę nałożone. Tylko, bowiem spełnienie powyższej przesłanki może zostać potraktowane jako należyte zrealizowanie przez organ (podmiot wydający decyzję) normy art. 8 k.p.a.

Trzeci z elementów – uzasadnienie prawne winno wyjaśniać podstawę prawną decyzji. Dlatego też należy przywoływać w nim treść przepisów prawa, które legły u podstaw wydania decyzji. Powyższe służy temu, aby Strona dowiedziała się dlaczego z prawnego punktu widzenia zapadło takie, a nie inne rozstrzygnięcie organu. Powinno być sformułowane ze szczególną dbałością o poprawność zawartych w nim danych, które znajdują potwierdzenie w zgromadzonej dokumentacji.

2. W sprawie nr 3.M.P. zakończonej decyzją Nr GOPS.4201.5.2023.AM z dnia 21 lipca 2023 r. do dochodu rodziny wliczono depozyt, co do którego zgodnie ze zgromadzoną dokumentacją nie wykluczono jednorazowości, o której mowa w art. 8 ust. 4 pkt. 1 ustawy. Z dokumentacji nie wynikało, iż kwota na depozycie stanowi wynagrodzenie za pracę osadzonego lub jest wynikiem systematycznie otrzymywanego wsparcia od rodziny osadzonego. Oznacza to zatem, że Ośrodek na potrzeby prowadzonego postępowania nie udokumentował, czy kwota z depozytu może być uznana jako miesięczny przychód lub czy jest dochodem utraconym.

Analogicznie jak w sprawach dotyczących przyznania zasiłku okresowego, usług opiekuńczych za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych i koszty uzyskania przychodu; składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Sytuację dochodową i majątkową osoby lub rodziny zgodnie z art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy ustala się na podstawie właściwych dokumentów potwierdzających sytuację Strony w przedmiotowym zakresie.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznania zasiłków stałych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 2 (K.M.) decyzją Nr GOPS.4200.33.2024.AM z dnia 12.02.2024 r. przyznano Stronie zasiłek stały od 30.01.2024 r. do 31.01.2026 r. na wniosek z dnia 30.01.2024 r. Zgodnie z ww. decyzją zasiłek stały w styczniu 2024 r. przyznano w wysokości 64,52 zł, a od lutego 2024 r. do stycznia 2026 r. w wysokości 1 000,00 zł. Do wniosku o przyznanie zasiłku stałego osoba dołączyła orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 12.01.2024 r. Zgodnie z załączonym orzeczeniem Strona została zaliczona do znacznego stopnia niepełnosprawności, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 1.12.2023 r. W związku z powyższym świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego przysługiwało świadczeniobiorcy od dnia 1.01.2024 r. w wysokości 1 000,00 zł. Przyznanie zasiłku stałego za niepełny miesiąc spowodowało niedopłatę świadczenia w styczniu 2024 r. w wysokości 935,48 zł.
2. W sprawie nr 3 (D.P.) decyzją Nr GOPS.420.35.2024.AM z dnia 12.03.2024 r. przyznano Stronie zasiłek stały od 27.02.204 r. do 28.02.2026 r. na wniosek z dnia 27.02.204 r. Zgodnie z ww. decyzją zasiłek stały w lutym 2024 r. przyznano w wysokości 103,45 zł, a od marca 2024 r. do lutego 2026 r. w wysokości 1 000,00 zł. Do wniosku o przyznanie zasiłku stałego osoba dołączyła orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 6.02.2024 r. Zgodnie z załączonym orzeczeniem Strona została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 26.10.2023 r. W związku z powyższym świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego przysługiwało świadczeniobiorcy od dnia 1.02.2024 r. w wysokości 1 000,00 zł. Przyznanie zasiłku stałego za niepełny miesiąc spowodowało niedopłatę świadczenia w lutym 2024 r. w wysokości 896,55 zł.
3. W sprawie nr 4 (R.W.) decyzją Nr GOPS.4200.28.2023.AM z dnia 22.12.2023 r. Stronie przyznano zasiłek stały od 6.12.2023 r. do 31.12.2024 r. na wniosek z dnia 13.12.2023 r. Zgodnie z ww. decyzją zasiłek stały w grudniu 2023 r. przyznano w wysokości 503,23 zł, a od stycznia 2024 r. do grudnia 2024 r. w wysokości 600 zł. Do wniosku o przyznanie zasiłku stałego osoba dołączyła orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 6.12.2023 r. Zgodnie z załączonym orzeczeniem Strona została zaliczona do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 19.10.2023 r. W związku z powyższym świadczenie pieniężne w formie zasiłku stałego przysługiwało świadczeniobiorcy od dnia

1.12.2023 r. w wysokości 600,00 zł. Przyznanie zasiłku stałego za niepełny miesiąc spowodowało niedopłatę świadczenia w lutym 2024 r. w wysokości 96,77 zł.

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznaje się i wypłaca za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją, a w przypadku gdy uprawnienia do świadczenia nie obejmują pełnego miesiąca, świadczenie przysługuje za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustala się, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem (art. 106 ust. 3 ustawy). W związku z powyższym we wszystkich powyższych sprawach prawo do zasiłku stałego przysługiwało stronom od pierwszego dnia miesiąca, w którym świadczeniobiorcy złożyli wnioski, gdyż ustalone stopnie niepełnosprawności poprzedzały miesiące złożenia wniosków.

Pismem nr GOPS.0810.2.2024.UK z dnia 18.04.2024 r. (data wpływu do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej w dniu 22.04.2024 r.) Dyrektor GOPS poinformował, że niedopłaty zasiłków stałych zostały wyrównane stronom w dniu 17.04.2024 r. (w załączeniu dowody wypłat świadczeń).

Wobec powyższego odstępuje się od wydania zalecenia dotyczącego wyrównania zasiłków stałych.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Brak właściwych dokumentów potwierdzających sytuację dochodową Strony w sprawach dotyczących przyznania zasiłku okresowego, usług opiekuńczych oraz przyznania pomocy osobie mającej trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
2. Brak wniosków oraz brak udokumentowania wszczęcia postępowania przed wydaniem decyzji zmieniającej odpłatności Strony za usługi opiekuńcze, pobyt w dps.
3. Brak przeprowadzenia wywiadu środowiskowego przed wydaniem decyzji administracyjnych w sprawie zmiany odpłatności Strony za usługi opiekuńcze, za pobyt w dps w związku ze zmianą sytuacji dochodowej świadczeniobiorców.
4. Nierzetelne sporządzenie decyzji administracyjnej w sprawie dot. udzielenia pomocy po opuszczeniu zakładu karnego.
5. Błędne ustalenie okresu uprawnienia do zasiłków stałych.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Sytuację dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalać m. in. na podstawie decyzji właściwego organu w sprawie renty, emerytury, świadczenia przedemerytalnego lub zasiłku przedemerytalnego, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, uposażenia w stanie spoczynku, renty strukturalnej oraz renty socjalnej, dowodu otrzymania renty, emerytury, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego, emerytury pomostowej, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, uposażenia w stanie spoczynku, renty strukturalnej oraz renty socjalnej, zaświadczenia albo oświadczenia zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, kosztów uzyskania przychodu, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe, decyzji właściwego organu w sprawie renty, emerytury oraz dowodu otrzymania renty, emerytury. Gromadzone w tej sprawie dowody winny się odnosić do miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku, a w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony.

Podstawa prawna: art. 8, art. 107 ust. 5 b pkt 4, 7 i 10 ustawy z dnia z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.)

Termin wykonania: na bieżąco.

2. Postępowania w sprawie świadczeń z pomocy społecznej wszczynać na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. W przypadku udzielania pomocy z urzędu dokumentować przyczynę takiego postępowania przestrzegając zasady pisemności.

Podstawa prawna: art. 102 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) oraz art. 61 § 2, § 4 z uwzględnieniem art. 14 § 1a i § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2024 r., poz. 572).

Termin wykonania: na bieżąco.

3. Aktualizację wywiadu środowiskowego sporządzać w przypadku ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej po raz kolejny, a także gdy nastąpiła zmiana danych zawartych w wywiadzie.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

4. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, ze szczególną dbałością o jasność i precyzję wypowiedzi. Zawierać w nich dane zgodne ze stanem faktycznym. W decyzjach przyznających świadczenia z pomocy społecznej osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego wskazywać, z jakiego powodu pomoc została przyznana, a w podstawie prawnej przywoływać właściwe artykuły ustawy o pomocy społecznej.

Podstawa prawna: art. 107 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572).

Termin wykonania: na bieżąco.

5. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej przyznawać i wypłacać za okres miesiąca kalendarzowego, począwszy od miesiąca, w którym został złożony wniosek wraz z wymaganą dokumentacją, z zastrzeżeniem art. 106 ust. 7-11. W przypadku gdy uprawnienie do świadczenia nie obejmuje pełnego miesiąca, świadczenie przyznawać za niepełny miesiąc, a kwotę świadczenia ustalać, dzieląc pełne kwoty przez liczbę dni kalendarzowych tego miesiąca i mnożąc przez liczbę dni objętych świadczeniem.

Podstawa prawna: art. 106 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Otrzymują:

1. Wójt Gminy Krośnice
2. a/a

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Kontroli i Nadzoru w Pomocy Społecznej
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej

Ewelina Zygmunt

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Oleniacz
Zastępca Dyrektora
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej